

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Łodzi

LLO.411.6.3.2023

Pan Marek Okulski
Lekarz, wspólnik spółki jawnej
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej,
Przychodnia Lekarska Centromed
ul. Krótka 2, 98-235 Błaszki

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/23/510 – Wykonywanie obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej ¹ , Przychodnia Lekarska Centromed, ul. Krótka 2, 98-235 Błaszki
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Okulski Wspólnik Spółki Jawnej
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Działania jednostki podstawowej opieki zdrowotnej w celu realizacji obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży oraz reagowanie w sytuacji uchylenia się od niego.2. Działania oświatowo-zdrowotne jednostki podstawowej opieki zdrowotnej w celu realizacji obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży.
Okres objęty kontrolą	1 stycznia 2021 – 31 grudnia 2023 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych zarówno przed tym okresem jak i po nim, jeżeli miały wpływ na działalność jednostki w okresie objętym kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontrolerzy	Ryszard Lewiński, Gł. Specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr LLO/164/2023 z dnia 24 listopada 2023 r.

(akta kontroli str. 1)

¹ Dalej: Przychodnia

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

Przychodnia, zgodnie z corocznie ogłaszanymi przez Głównego Inspektora Sanitarnego programami szczepień ochronnych dokonywała szczepień dzieci i młodzieży stosując się do określonych w ww. programach rodzajów szczepień przeciwko chorobom, wirusom, bakteriom i uwzględniając wiek szczepionych dzieci i młodzieży. Rodzice/opiekunowie dzieci byli informowani o terminach obowiązkowych szczepień swoich dzieci telefonicznie oraz listownie. Przekazywano im także informacje o korzyściach płynących ze stosowania obowiązkowych i nieobowiązkowych szczepień oraz o potencjalnych konsekwencjach ich niewykonania. W przypadkach niezgłaszania się rodziców z dziećmi na obowiązkowe szczepienia, Przychodnia informowała o tym fakcie Państwową Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Sieradzu (dalej: PPSSE). Szczepienia wykonywała pielęgniarka posiadająca stosowne przeszkolenie w tym zakresie.

Dokumentacja medyczna była prowadzona ręcznie i przy wykorzystaniu programów komputerowych. Do Kart uodpornień dzieci i młodzieży, będących składnikiem dokumentacji medycznej, w celu określenia nr serii i nazw szczepionek wykorzystywano, w 60% przypadków, naklejki dostarczane przez producentów szczepionek, co było niezgodne z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych⁴ (dalej: Rozporządzenie w/s szczepień). Ponadto do ww. Kart nie wpisywano daty powiadomienia rodziców/opiekunów dzieci o planowanym terminie szczepień. Oprócz wyżej wskazanych przypadków dokumentacja medyczna była prowadzona prawidłowo.

Przychodnia sporządzała wymagane przepisami prawa kwartalne i roczne sprawozdania z wykonanych szczepień. Sprawozdania były przekazywane do PPSSE w terminie, za wyjątkiem trzech kwartalnych sprawozdań. Opóźnienie w przekazaniu wyniosło od jednego do trzech dni. W przypadku dwóch sprawozdań sposób ich przekazania był niezgodny z Rozporządzeniem w/s szczepień, ponieważ zostały przekazane z ręki do ręki, zamiast drogą elektroniczną albo listem poleconym. W sprawozdaniach kwartalnych nie umieszczano informacji o osobach uchylających się od szczepień. W przypadku wystąpienia takiej sytuacji, informacja była przekazywana do PPSSE odrębnym pismem.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Działania jednostki podstawowej opieki zdrowotnej w celu realizacji obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży oraz reagowanie w sytuacji uchylania się od niego

Opis stanu faktycznego

1.1 W Przychodni na dzień 31 grudnia w poszczególnych latach okresu 2021 – 2023 zarejestrowano odpowiednio: 1 620, 1 590 i 1 570 Kart uodpornienia dzieci. W poszczególnych latach wykonano szczepienia w ilości odpowiednio: 1 134, 1 139 i 1 130 sztuk. Wg informacji uzyskanych z Łódzkiego Wojewódzkiego Oddziału

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 2172.

Narodowego Funduszu Zdrowia, liczba dzieci, które podlegały obowiązkowym szczepieniom ochronnym⁵ wynosiła, w badanym okresie odpowiednio: 485, 444, 455. Prowadzona ewidencja uniemożliwiała w sposób bezpośredni określenie liczby dzieci zaszczepionych w danym okresie. Jak wyjaśniła pielęgniarka dokonująca szczepień (dalej: pielęgniarka) oryginały Kart szczepień były przesyłane do innych placówek POZ⁶, gdy rodzice/opiekunowie zmieniali placówkę POZ lub ustalane były indywidualne kalendarze szczepień. W związku z powyższym, pomimo uzyskania informacji z NFZ o liczbie dzieci i młodzieży podlegających szczepieniu w latach 2021 – 2023, nie można było określić liczby dzieci, które zostały zaszczepione lub którym został przesunięty termin szczepienia. Z przedstawionej do kontroli dokumentacji wynikało, iż pięcioro dzieci nie zostało zaszczepionych, w tym jedno dziecko uzyskało odroczenie szczepienia od neurologa.

(akta kontroli str. 99 - 104)

W Przychodni nie przyjęto w formie pisemnej procedur wyboru i następnie powiadamiania rodziców/opiekunów dzieci i młodzieży o terminie zaszczepienia. Lekarz Marek Okulski wyjaśnił, iż pisemną formą wyboru dzieci i młodzieży, które należy zaszczepić w obowiązującym terminie były Komunikaty Głównego Inspektora Sanitarnego w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na dany rok.

(akta kontroli str. 225 - 226)

Pielęgniarka wyjaśniła, iż terminy obowiązkowych szczepień dzieci i młodzieży były wyznaczane na podstawie Komunikatów Głównego Inspektora Sanitarnego w sprawie Programu Szczepień Ochronnych na dany rok z wykorzystaniem prowadzonej w Przychodni kartoteki szczepień. Pielęgniarka wskazała, że kartoteka ta prowadzona jest wg lat urodzenia dzieci, co znacznie ułatwia wybranie właściwych dzieci do szczepień, a w przypadku dzieci do 18 miesiąca życia, Karty uodpornienia są dodatkowo układane zgodnie z kolejnością szczepień. Ponadto wyjaśniła, iż w Przychodni wykorzystywany jest system eZOZ – nowoczesne medyczne oprogramowanie komputerowe do zarządzania obsługą pacjentów, który również wykorzystywany jest do wyznaczania terminów szczepień. Pielęgniarka wykonująca szczepienia ochronne prowadzi także rejestr wyznaczonych terminów w formie papierowej, który jest dostępny do wglądu dla wszystkich pracowników Przychodni. Przyjęty sposób wyznaczania dzieci i młodzieży do szczepienia gwarantował wybranie właściwych dzieci i młodzieży do szczepienia zgodnie z obowiązującym w danym roku Programem Szczepień Ochronnych.

(akta kontroli str. 218 - 220)

Szczegółową kontrolą objęto dokumentację medyczną w 150 sprawach⁷, w tym Karty uodpornień dzieci (dalej: próba badawcza). W wyniku analizy próby badawczej stwierdzono, iż dokumentacja zawierająca opis wizyty była prowadzona ręcznie i komputerowo, natomiast Karty uodpornienia były prowadzone ręcznie na właściwych formularzach.

(akta kontroli str. 147 – 184, 212 - 217)

Powiadamianie rodziców/opiekunów dzieci o terminie obowiązkowych szczepień odbywało się telefonicznie, w tym za pomocą SMS oraz listami poleconymi lub listami poleconymi za poświadczeniem odbioru. Jednak informacje o datach powiadomień

⁵ Dzieci, które podlegały obowiązkowym szczepieniom to te, które w latach objętych badaniem były w: 1 roku życia, w 2.r.ż, w 6.r.ż., w 10.r.ż., w 14.r.ż., w 19.r.ż,

⁶ Podstawowa Opieka Zdrowotna.

⁷ Dokumentacja obejmowała 150 spraw w tym: 50 dzieci, które powinny być zaszczepione w 2021 r. w tym drugim roku życia; 50 dzieci, które powinny być zaszczepione w 2022 r. w tym w szóstym i 10 roku życia; 50 dzieci, które powinny być zaszczepione w 2023 r. w tym w 14 i 19 roku życia.

nie były wpisywane do Kart uodpornień w rubryce „Data powiadomienia o szczepieniu”. Nieprawidłowość tę opisano szczegółowo w części *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 221 - 224)

Pielęgniarka wyjaśniła, iż wszystkie wykonywane przez nią obowiązki były nadzorowane przez lekarzy zatrudnionych w Przychodni, w tym w zakresie szczepień m.in. podczas wizyt rodziców/opiekunów z dziećmi, związanych m.in. z oceną zdrowia dzieci tzw. bilans zdrowia.

(akta kontroli str. 221 - 224)

Lekarz Marek Okulski wyjaśnił, iż lekarze zatrudnieni w Przychodni koordynowali wykonywanie obowiązkowych i zalecanych szczepień ochronnych przeciw chorobom zakaźnym w trakcie wizyt patronażowych, bilansowych, czy z dzieckiem chorym. Marek Okulski wskazał, iż lekarze zatrudnieni w Przychodni na bieżąco współpracowali z pielęgniarką ds. szczepień, która niezwłocznie informowała o ewentualnych nieprawidłowościach.

(akta kontroli str. 225 - 228)

W okresie objętym kontrolą wystąpiło 9 przypadków, w których rodzice/opiekunowie dzieci, pomimo ich powiadomienia, (w tym przypomnienia listem poleconym) przez przychodnię o obowiązku zaszczepienia ich dzieci, nie zgłosili się do Przychodni w wyznaczonym terminie oraz jeden przypadek, w którym termin szczepienia został odroczony przez neurologa. Adnotacje o braku szczepienia odnotowywane były w kartach uodpornienia. Rodzice/opiekunowie dzieci, którzy nie zgłaszali się w wyznaczonym terminie ze swoim dziećmi na szczepienia nie deklarowali w sposób bezpośredni przyczyny swojego postępowania. Przychodnia informowała PPSSE o przypadkach niezgłaszania się rodziców/opiekunów dzieci na szczepienia, podając dane personalne (imiona, nazwiska, adres zamieszkania, pesele – matki, ojca i dziecka), brakujące szczepienia oraz podjęte przez Przychodnię działania (edukacja, powiadomienie telefoniczne, powiadomienie listowne). W pięciu przypadkach w wyniku interwencji PPSSE szczepienia zostały uzupełnione/wykonane.

(akta kontroli str. 105 - 106)

Z przeprowadzonego w toku kontroli badania ankietowego wśród 24 rodziców/opiekunów wynikało, że:

- 23 osoby (95,8%) posiadały wiedzę na temat obowiązkowych szczepień ochronnych, jedna osoba nie posiadała takiej wiedzy.
- Na pytanie⁸ o pochodzenie posiadanej wiedzy na temat obowiązkowych szczepień: 18 osób (75 %) wskazało, iż od lekarza rodzinnego, 7 osób (29,2 %) z mediów, dwie osoby (8,3 %) z ulotek i plakatów, trzy osoby (12,5 %) wskazały na inne źródła: od rodziny, od położnej środowiskowej. Jedna osoba nie udzieliła odpowiedzi.
- Żadna z osób nie odmówiła zaszczepienia dziecka
- 18 osób (75 %) wskazało, iż chciałoby aby poszerzono zakres szczepień obowiązkowych, w tym siedem osób wskazało na szczepionki przeciwko meningokokom, dwie przeciwko ospie wietrznej, jedna przeciwko grypie, jedna przeciwko kleszczowemu zapaleniu opon mózgowych. Trzy osoby (12,5 %) nie chciałyby zwiększenia ilości obowiązkowych szczepień ochronnych i trzy osoby (12,5 %) nie udzieliły odpowiedzi.
- Chęć podjęcia inicjatywy w kierunku poszerzenia zakresu obowiązkowych szczepień ochronnych wyraziło 12 osób (50 %) przy czym siedem osób (29,2%)

⁸ Odpowiedzi na pytanie były wielokrotnego wyboru: a) od lekarza rodzinnego, b) z mediów, c) z ulotek i plakatów w Przychodni, d) inne źródła (jakie).

petycję skierowałoby do Ministerstwa Zdrowia. Pozostałych pięć osób (20,8 %) nie wskazało nazwy instytucji, do której skierowałiby petycję.

(akta kontroli str. 123 - 146)

1.2 Na podstawie próby badawczej stwierdzono, iż w Przychodni:

- Zgodnie z § 7 Rozporządzenia w/s szczepień, lekarze dokonywali badań kwalifikacyjnych dzieci i młodzieży do obowiązkowych szczepień ochronnych. Badania te poprzedzały wykonanie obowiązkowych szczepień.
- Podczas badań kwalifikacyjnych do szczepień wydano w ośmiu przypadkach skierowania na badania specjalistyczne⁹, przy czym wydanie skierowania na badanie specjalistyczne nie skutkowało niewykonaniem szczepienia.
- Czynności związane z dokonywaniem badań kwalifikacyjnych i kierowaniem na konsultacje specjalistyczne miały odzwierciedlenie w dokumentacji medycznej.
- Pielęgniarka wykonująca obowiązkowe szczepienia ochronne posiadała wymagane kwalifikacje¹⁰ uprawniające ją do ww. czynności.
- W Kartach uodpornienia dokonywano wpisów w odpowiednich ich częściach ręcznie, w sposób czytelny, przy czym w wielu przypadkach podając nr serii i nazwy szczepionek, wykorzystywano do tego celu naklejki producenta szczepionek zawierające te informacje. Wykorzystywanie naklejek było niezgodne z Rozporządzeniem w/s szczepień. Nieprawidłowość tę szczegółowo opisano w części *Stwierdzone nieprawidłowości*.
- W Przychodni nie stwierdzono przypadków występowania Kart uodpornienia dzieci, które zostały przekazane do Przychodni przez szpitale, a rodzice/opiekunowie nie zgłosili się z dziećmi do Przychodni.

(akta kontroli str. 10, 147 - 164)

1.3 Zgodnie z postanowieniami Rozporządzenia w/s szczepień pracownicy Przychodni w okresie objętym kontrolą sporządzali wymagane sprawozdania dotyczące obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży tj.:

- Kwartalne sprawozdania z obowiązkowych szczepień ochronnych wg informacji zawartych w Kartach uodpornienia przechowywanych przez składającego sprawozdania.
- Kwartalne sprawozdania z przeprowadzonych szczepień ochronnych wg ilości wykorzystanych szczepionek.

Przychodnia sporządzała również Roczne sprawozdania ze szczepień ochronnych MZ-54.

(akta kontroli str. 11 - 43)

Wyżej wymienione sprawozdania były wysyłane do PPSSE w Sieradzu. Jednak nie wszystkie były wysyłane w terminach określonych w Rozporządzeniu w/s szczepień. Powyższą nieprawidłowość opisano w części *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 229 - 232)

Lekarz Marek Okulski wyjaśnił, iż sposób prowadzenia dokumentacji medycznej umożliwia sprawne i zgodne ze stanem faktycznym sporządzanie sprawozdań z przeprowadzonych szczepień ochronnych.

(akta kontroli str. 225 - 228)

Sprawozdania kwartalne z przeprowadzonych szczepień ochronnych wg ilości wykorzystanych szczepionek sporządzane były ręcznie na podstawie prowadzonej szczegółowej ewidencji zawierającej dla każdej szczepionki informacje: stan

⁹ Skierowania na badania specjalistyczne dotyczyły poradni: poradni chorób zakaźnych – jedno dziecko, poradnia kardiologiczna – jedno dziecko, poradnia otolaryngologiczna – jedno dziecko, poradnia okulistyczna – dwoje dzieci, poradnia dermatologiczna – jedno dziecko, poradnia gastroenterologiczna – jedno dziecko, poradnia otorynolaryngologiczna – jedno dziecko.

¹⁰ Kwalifikacje pielęgniarki: Zaświadczenie nr 56/15/2013 o odbytych w dniach od 24.04.2013 r. do 26.06.2013 r. kursu specjalistycznego w zakresie szczepień ochronnych – program przeznaczony dla pielęgniarek.

początkowy liczba szczepionek danego rodzaju na początek kwartału, liczba szczepionek zakupionych w okresie kwartału, liczba wykorzystanych szczepionek w kwartale oraz stan szczepionek na koniec kwartału. Powyższe informacje umożliwiały sporządzenie ww. sprawozdania. Sprawozdania te były weryfikowalne. Sprawozdania *kwartalne z obowiązkowych szczepień ochronnych wg informacji zawartych w kartach uodpornienia przechowywanych przez składającego sprawozdania*, sporządzane były w oparciu o dane historyczne z poprzedniego sprawozdania dokonując uzupełnienia ilości Kart uodpornienia poprzez odjęcie lub dodanie liczby Kart odpowiednio przekazanych lub otrzymanych od innych POZ w danym kwartale. Sprawozdania te były weryfikowalne. Przychodnia nie potrafiła wskazać ile dzieci i młodzieży zostało zaszczepionych w danym roku.

(akta kontroli str. 44 - 86)

W sporządzonych, za okres objęty kontrolą, *Sprawozdaniach kwartalnych z obowiązkowych szczepień ochronnych wg informacji zawartych w kartach uodpornienia przechowywanych przez składającego sprawozdania*, pracownicy Przychodni nie wypełniali rubryki w dziale 2 ww. sprawozdania pn. „Osoby uchylające się od obowiązku szczepień”. Powyższą nieprawidłowość opisano szczegółowo w części *Stwierdzone nieprawidłowości*. Przychodnia nie sporządzała sprawozdań o osobach uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych.

(akta kontroli str. 229 - 232)

Pracownicy Przychodni przekazali pracownikom PPSSE w Sieradzu Kwartalne sprawozdania za I kwartał 2022 r. i za II kwartał 2023 r. w sposób bezpośredni (z ręki do ręki), co było niezgodne z Rozporządzeniem w/s szczepień. Powyższą nieprawidłowość opisano szczegółowo w części *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 229 - 232)

W okresie objętym kontrolą PPSSE przeprowadziła w Przychodni cztery kontrole¹¹. Przedmiotem kontroli była ocena wykonawstwa szczepień ochronnych. W żadnej z ww. kontroli PPSSE nie stwierdziła nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 188 - 207)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Pracownicy Przychodni nie wpisywali do Kart uodpornień informacji o dacie powiadomienia rodziców/opiekunów o planowanym terminie szczepień dzieci i młodzieży. Powyższe było niezgodne z § 9 ust. 4 Rozporządzenia w/s szczepień.

(akta kontroli str. 221 - 224)

Pielęgniarka wyjaśniła, iż wynikało to z przeoczenia. Wskazała jednocześnie, że w związku z wykorzystywaniem różnych metod powiadamiania rodziców/opiekunów o szczepieniu dziecka, które dokumentują ten fakt (nagrywanie rozmów telefonicznych, książka nadawcza), wypełnianie rubryki w Kartach uodpornienia oznaczałoby powielanie tych samych informacji. Pielęgniarka wskazała, iż Przychodnia poddawana była kontrolom Państwowego Inspektora Sanitarnego, od którego nie uzyskała informacji, że Karty uodpornienia są w jakiś sposób niewłaściwie wypełnione. Ponadto wyjaśniła, iż skuteczność powiadamiania rodziców/opiekunów o szczepieniach potwierdza wysoki poziom zaszczepionych dzieci.

(akta kontroli str. 221 - 224)

¹¹ Kontrole przeprowadzono w dniach: 21.05.2021 r., 20.05.2022 r., 24.03.2023 r., 22.09.2023 r.

2. W 85 sprawach (60% badanych) w Kartach uodpornienia pracownicy Przychodni zamieszczali informacje dotyczące nr serii i nazwy szczepionek stosując naklejki dostarczone przez producenta szczepionek. Działanie takie było niezgodne z § 10 ust. 1 Rozporządzenia w/s szczepień, który stanowi, iż wpisów m.in. w Kartach uodpornienia dokonuje się czytelnym pismem odręcznym w odpowiednich częściach dokumentów, bezpośrednio po wykonaniu lub niewykonaniu szczepienia ochronnego.

(akta kontroli str. 221 - 224)

Pielęgniarka wyjaśniła, iż w niektórych sytuacjach stosowano naklejki z nr serii i nazwą szczepionki, a głównie dotyczyło to szczepionek wysoko skojarzonych, które w Przychodni są stosowane u większości dzieci. Naklejki dołączone do szczepionek są bardzo przejrzyste, nie ma możliwości pomyłki w dokumentowaniu nazwy i nr serii szczepionki – co z praktycznej strony wykonywania szczepień jest bardzo ważne. Pielęgniarka wskazała, iż nie spotkała się z sytuacją, aby po naklejeniu naklejka się samoistnie odkleiła. Ponadto wyjaśniła, iż również PPSSE nie kwestionował stosowania naklejek.

(akta kontroli str. 221 - 224)

NIK wskazuje, że posługiwanie się w Kartach uodpornień naklejkami nie znajduje podstawy w obowiązujących przepisach. Ponadto wpis w postaci naklejki może zostać usunięty bez śladu dokonanej zmiany, co z kolei narusza zasady postępowania z błędnym wpisem i nie zapewnia zabezpieczenia przed nieuprawnioną modyfikacją.

3. Przychodnia wysłała do PPSSE trzy *Kwartalne sprawozdania z obowiązkowych szczepień ochronnych wg informacji zawartych w kartach uodpornienia przechowywanych przez składającego sprawozdania*, z opóźnieniem wynoszącym od 1 do 3 dni, co było niezgodne z postanowieniami § 13 Rozporządzenia w/s szczepień. Powyższe dotyczyło sprawozdań za:

- I kwartał 2021 r. zostało wysłane w dniu 8 kwietnia 2021 r. (jeden dzień opóźnienia)
- IV kwartał 2021 r. zostało wysłane w dniu 10 stycznia 2022 r. (trzy dni opóźnienia)
- III kwartał 2023 r. zostało wysłane w dniu 9 października 2023 r. (dwa dni opóźnienia)

(akta kontroli str. 229 - 232)

Pielęgniarka wyjaśniła, iż opóźnienie mogło wynikać m.in.: z braku możliwości dojazdu na pocztę (pełnienie jednoosobowego dyżuru pielęgniarskiego, co uniemożliwiało opuszczenie placówki w trakcie pracy), czy zdarzeń losowych (np. choroba dziecka), a także w związku z epidemią Covid-19 i realizacją szczepień przeciwko Covid-19.

(akta kontroli str. 229 - 232)

4. *Kwartalne sprawozdania z obowiązkowych szczepień ochronnych wg informacji zawartych w kartach uodpornienia przechowywanych przez składającego sprawozdania*, nie były wypełniane w sposób kompletny, bowiem nie wypełniano rubryki w Dziale 2 pn. „Osoby uchylające się od obowiązku szczepień”. Kontrola NIK wykazała, iż w okresie objętym kontrolą wystąpiło 9 przypadków uchylania się/nie zgłoszenia się rodziców/opiekunów na obowiązkowe szczepienia ochronne ich dzieci, które nie zostały wykazane w ww. kwartalnych sprawozdaniach.

(akta kontroli str. 229 - 232)

Pielęgniarka wyjaśniła, iż rubryka w Dziale 2 nie była wypełniana, ponieważ otrzymała informację ustną z PPSSE, że nie jest konieczne ciągle powielanie tych samych informacji. Zgłoszenia osób uchylających się były wykonywane

systematycznie co potwierdzają dokumenty dołączone do kart szczepień dzieci niezaszczepionych.

(akta kontroli str. 229 - 232)

NIK potwierdza fakt przekazania informacji o osobach uchylających się od szczepień w formie pism kierowanych do PPSSE, jednak wskazuje, że obowiązek wypełnienia ww. rubryki w Dziale nr 2 w kwartalnych sprawozdaniach wynikał z przepisów prawa i winien być przestrzegany.

5. Pracownicy Przychodni przekazali sprawozdania kwartalne za I kwartał 2022 r. i za II kwartał 2023 r. pracownikom PPSSE w Sieradzu w sposób bezpośredni, co było niezgodne z § 13 i § 14 Rozporządzenia w/s szczepień, które m.in. stanowią, że sprawozdania przekazywane są po zakończeniu kwartału, za pomocą środków komunikacji elektronicznej albo listem poleconym.

(akta kontroli str. 229 - 232)

Pielęgniarka wyjaśniła, iż w sytuacji, gdy odbywał się odbiór szczepionek w PPSSE w Sieradzu w terminie przypadającym na dostarczenie sprawozdania było ono przekazywane osobiście pracownikowi działu Epidemiologii PPSSE. Wskazała ponadto, iż osobiste przekazanie sprawozdań minimalizuje koszty związane z przesyłkami pocztowymi, sprzyja szybszemu przekazaniu sprawozdań oraz daje pełną gwarancję że zostaną dostarczone.

(akta kontroli str. 229 - 232)

NIK nie kwestionuje korzyści ekonomicznych wynikających z przekazania sprawozdań w sposób bezpośredni, jednak podkreśla, iż taki sposób przekazywania był niezgodny z Rozporządzeniem w/s szczepień.

OCENA CZĄSTKOWA

W Przychodni obowiązkowe szczepienia ochronne dzieci i młodzieży wykonywała przeszkolona w zakresie szczepień pielęgniarka. Szczepienia wykonywane były zgodnie z programami szczepień ogłaszanych corocznie przez Głównego Inspektora Sanitarnego. Rodzice/opiekunowie dzieci i młodzieży byli informowani o planowanych terminach szczepień. W sytuacjach niezgłaszania się rodziców/opiekunów z dziećmi na szczepienia Przychodnia informowała o tych przypadkach PPSSE wysyłając stosowne pismo. Przed wykonaniem szczepień lekarze zatrudnieni w Przychodni dokonywali kwalifikacji dzieci i młodzieży do szczepienia.

Dokumentacja medyczna była prowadzona zgodnie z przepisami, za wyjątkiem Kart uodpornienia dzieci, gdzie informacje o nr serii i nazwach szczepionek podawano za pomocą naklejek zawierających te informacje. Do ww. kart nie wpisywano dat powiadomień rodziców/opiekunów dzieci o planowanym terminie szczepień.

Przychodnia sporządzała i przekazywała do PPSSE kwartalne i roczne sprawozdania ze szczepień. Trzy sprawozdania przekazano do PPSSE po terminie, a w przypadku dwóch innych, sposób przekazania był niezgodny z Rozporządzeniem w/s szczepień. Ponadto w sprawozdaniach kwartalnych ze szczepień nie przekazywano informacji o osobach uchylających się od szczepień.

2. Działania oświatowo-zdrowotne jednostki podstawowej opieki zdrowotnej w celu realizacji obowiązku szczepień ochronnych dzieci i młodzieży

Opis stanu faktycznego

Lekarz Marek Okulski wyjaśnił m.in., iż w ciągu ostatnich kilku lat powszechnie obserwowanym przez personel medyczny Przychodni zjawiskiem jest uchylanie się od szczepień rodziców dzieci w wieku do 18 roku życia.

(akta kontroli str. 218 - 220)

Lekarz Marek Okulski wyjaśnił, iż personel medyczny, w tym położna i pielęgniarka oraz lekarz rodzinny każdorazowo podczas wizyt patronażowych omawiają procedurę szczepień ochronnych, informując o zasadności i korzyściach płynących z tych działań i przedstawiają konsekwencje niepodjęcia obowiązkowych szczepień.

(akta kontroli str. 218 - 220)

NIK wskazuje, iż powyższe wyjaśnienia potwierdzają wyniki przeprowadzonej wśród rodziców/opiekunów ankiety - 75% ankietowanych wskazało, iż wiedza, którą posiadają w zakresie obowiązkowych szczepień pochodzi od lekarza rodzinnego.

(akta kontroli str. 123 - 146)

Lekarz Marek Okulski wskazał, iż przeprowadzenie obowiązkowych szczepień ochronnych w Przychodni poprzedzone jest zawsze licznymi pogadankami z rodzicami, opiekunami prawnymi noworodków, dzieci zadeklarowanych do Przychodni. Odbywa się to zarówno w domu małego pacjenta, jak i podczas wizyt w gabinecie lekarskim. Populacja, którą pracownicy Przychodni objęli edukacją liczy około 1 600 dzieci i młodzieży.

(akta kontroli str. 218 - 220)

Dokonane w toku kontroli oględziny pomieszczeń Przychodni, w tym gabinetów lekarskich, w których przyjmowane były dzieci i młodzież wykazały, iż na tablicy informacyjnej oraz na drzwiach gabinetów lekarskich zawieszono plakaty promujące szczepienia ochronne: „Spędzasz czas wolny na działce i w ogródku? Uważaj na tężec”; „Błonica tężec i krztusiec: wzmocnij odporność zaszczep się”; „Ochrona z dawką dobrej woli: Zaszczep się na zdrowie”

W gabinetach lekarskich, w których przyjmowane były dzieci i młodzież znajdowały się ulotki:

- Dwa rodzaje Kalendarzy szczepień na 2023 r.,
- Porady jak uczynić szczepienia mniej stresującymi.

W przychodni nie realizowano programów zdrowotnych i programów polityki zdrowotnej w zakresie szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży.

(akta kontroli str. 107 - 122)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą w Przychodni prowadzono działania oświatowe, których przedmiotem były obowiązkowe szczepienia ochronne. Informacje o szczepieniach przekazywano bezpośrednio rodzicom/opiekunom dzieci. W Przychodni dostępne były też ulotki i plakaty na temat szczepień ochronnych.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

Zobowiązać pracowników Przychodni do:

1. Każdorazowego wpisywania do Kart uodpornień dat, w których dokonano powiadomień o terminach obowiązkowych szczepień ochronnych.
2. Terminowego i właściwego przekazywania kwartalnych sprawozdań z obowiązkowych szczepień ochronnych.
3. Wypełniania formularzy kwartalnych sprawozdań z obowiązkowych szczepień ochronnych w sposób kompletny, w tym z podaniem liczby osób uchylających się od obowiązkowych szczepień.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 5 kwietnia 2024 r.

Kontroler
Ryszard Lewiński
Główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
p.o. Dyrektor
Piotr Walczak

.....
/podpisano elektronicznie/

.....
/podpisano elektronicznie/